

УДК 636.7:579.834

ПАТОГЕНЕТИЧНА ДІЯ СПІРОХЕТ *BORRELIA* ТА ДІАГНОСТИКА БОРЕЛІОЗУ У СОБАК

Є. Д. Михайленко, студентка, А. М. Федянович, викладач
vet-help@ukr.net

Новомосковський коледж ДДАЕУ, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл., Україна

Хвороба Лайма — небезпечне інфекційне захворювання, яке виявляють у всіх диких і домашніх тварин, інколи у людей. Хвороба швидко прогресує на території України, тому актуальність цієї роботи очевидна. Ймовірність зараження на бореліоз найвища в лісових ландшафтах помірного кліматичного поясу у весняно-літній період, коли кліщі найбільш активні. Разом зі слиною кліща *Borrelia* потрапляє у кров і розповсюджується по всіх органах та системах, де розмножується; заселяється у серці, нирках, печінці тощо. Симптоматично це проявляється почервонінням у місцях скупчення та розмноження спірохет — «мігруюча еритема». *Borrelia* має здатність прикріплюватися до внутрішньої стінки судин, проходити через міжклітинний простір і гематоенцефалітний бар'єр, що обумовлює дуже тяжкі клінічні прояви. Характер та інтенсивність проявів залежать від типу вірусу, стану імунітету собаки і від стадії розвитку хвороби. Стан собаки важкий, періоди дуже високої температури чергуються з її спадами. Основним проявом є кульгавість.

Захворювання має три чіткі стадії. **I стадія:** зовні вірус зазвичай ніяк себе не виявляє, але активно розмножується в організмі тварини. Перша гостра стадія бореліозу триває три місяці; у перші дні з'являється еритема навколо місця укусу. **II стадія** триває до 6 місяців і проявляється більш виражено. Через 2–2,5 місяці у собаки з'являється кульгавість, спостерігається невиражений набряк і почервоніння одного, рідше двох або більше суглобів. Кульгавість має епізодичний характер і триває не більше 2–4 днів, приступи повторюються в середньому один раз в 10–11 місяців. Виявляють патологічні зміни у колінному, ліктьовому суглобах. З'являється депресія, апатія (або навпаки — агресія), млявість, відсутність апетиту, напади тахікардії. Можливий перехід артрити в хронічну форму. Ушкоджується головний та спинний мозок, як наслідок діагностують енцефаліт, часткові парези кінцівок. Дуже часто за бореліозу спостерігається нефрит. **III стадія** — перехід хвороби у хронічну форму й ушкодження основних органів життєдіяльності. Уражуються нирки та печінка, є порушення серцево-судинної системи. Розвиваються незворотні процеси у нервовій системі, порушується координація рухів, змінюється поведінка. Зазнає уражень також сечовидільна система, від чого постійно нарастають ознаки важкого токсичного отруєння; в особливо важких випадках від тварини постійно поширюється неприємний запах сечі. Прогноз за появи таких симптомів досить несприятливий, оскільки немає гарантій повного видужання собаки.

В сучасній ветеринарній практиці застосовують такі методи діагностики бореліозу собак:

1. Розгорнутий біохімічний аналіз крові для оцінки функціонування нирок, печінки та підшлункової залози собаки. Обов'язкове визначення рівня цукру в крові.
2. Мікроскопічний аналіз мазка крові іноді дозволяє паралельно діагностувати піроплазмоз.
3. Дослідження фекалій виключають ураження кишковими паразитами.
4. Дослідження крові на стан водно-сольового обміну допомагає виключити причини зневоднення та порушення електролітного балансу.
5. Аналіз сечі для виявлення інфекції сечових шляхів. Аналіз на визначення білка в сечі та мікроскопія допоможе оцінити якість сечоутворювальної функції нирок.
6. ЕКГ для визначення аномального серцевого ритму може виявити основні проблеми з серцем.
7. Специфічні серологічні та імунохімічні методи дозволять виявити в організмі борелії та продукти їх життєдіяльності. Діагноз ставлять на основі декількох показників: клінічні прояви, наявність укусу кліща, унеможливлення інших діагнозів, вищезазначені методи діагностування.

Для лікування хвороби Лайма у собак використовують антибіотики — препарати пеніцилінового або тетрациклінового ряду, а також цефалоспорины; для покращення стану тварини — «Катозал», який нормалізує обмінні реакції в організмі. При серйозних ураженнях суглобів можна використовувати протизапальні нестероїдні препарати. Хвору тварину поселяють у сухе і тепле приміщення. Потрібно уникати фізичних навантажень для улюбленця у період захворювання.

Отримані знання патогенетичної дії спірохет *Borrelia* на організм собак і діагностування покращать рівень знань про хворобу Лайма, яка прогресує на території України.